

GEMERSKÉ REGIONÁLNE ZDRUŽENIE VLASTNÍKOV NEŠTÁTNYCH LESOV

Šafárikova č. 71, 048 01 Rožňava

Rožňava 31.7.2017

Stanovisko GRZVNL k tlačovej správe MŽP SR

*„L. Sólymos: Zodpovednejšie zaobchádzanie so stromami je nevyhnutné.
Minister navrhne Národnú dohodu o strome. Jej cieľom bude lesné hospodárstvo zmeniť na
trvalo udržateľné.“*

ZMEŇME OCHRANU PRÍRODY NA UDRŽATEĽNÚ

Gemerské regionálne združenie vlastníkov neštátnych lesov je prekvapené postojom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorým minister životného prostredia p. L. Sólymos prezentoval verejnosti zámery rezortu životného prostredia o „návrhu Národnej dohody o strome“. Vyjadrenie, podľa ktorého rezort životného prostredia chce „lesné hospodárstvo zmeniť na trvalo udržateľné“ je zarážajúce predovšetkým z toho dôvodu, že prezentuje predovšetkým záujmy ochranársky orientovaných skupín, ktorých rozmach na Slovensku je badateľný relatívne krátkodobo, avšak s jasným ekonomickým kontextom a cieľom získania zdrojov financovania tzv. Ochránárskych opatrení. Vyjadrenie je pre nás prekvapujúce aj preto, lebo práve rezort životného prostredia prostredníctvom uplatňovaním zákazov výkonu činností, využívajúc pritom ustanovenia všeobecnej ochrany prírody, vážnym spôsobom obmedzuje vlastnícke práva a vytvára predpoklad pre poškodzovanie zložiek životného prostredia veľkého rozsahu. Prekvapujúce preto, lebo obmedziť vlastnícke práva možno len na základe zákona a za náhradu, avšak v prípade obmedzení vlastníckych práv podľa ustanovení všeobecnej ochrany prírody právna úprava v oblasti ochrany prírody s náhradou v takýchto prípadoch nepočíta. Prekvapujúce preto, lebo dnes tak ospevované Karpatské bukové pralesy, zaradené do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, sú predmetom diskusií, článkov a reportáží o tom, ako vlastníci lesov negatívne ovplyvňujú stav týchto pralesov, pričom pravda je niekde inde. Do nominačného projektu Karpatských bukových pralesov boli zaradené lesy, ktoré charakter pralesa nikdy nemali a teda ani nemali do nominačného projektu byť zaradené. Toto je charakteristika našej ochrany prírody, bezprecedentné presadzovanie úzko skupinových záujmov, neuvážené obmedzovanie tradičných foriem obhospodarovania, obmedzovanie vlastníckych práv bez rešpektovania povinnosti poskytnutia odpovedajúcej náhrady, uplatňovanie rozsiahlych obmedzení vedúcich v konečnom dôsledku ku vzniku rozsiahlych a vo väčšine prípadov bagatelizovaných škôd a dôsledkov na ostatné zložky životného prostredia.

A tak, ak vrcholní predstavitelia rezortu životného prostredia hodnotia našu prírodu ako zachovalú s vysokou prírodoochrannou hodnotou, akosi zabúdajú v rámci svojich úvah vziať do úvahy aj skutočnosť, že to nie je výsledok ich práce, ani výsledok pôsobenia samozvaných ochranárskych zoskupení, ale výsledok činnosti mnohých generácií pred nami. Pán minister, vystupujúc v pozadí s rozpadnutými vysokohorskými smrečinami Tatier, volá po udržateľnom spôsobe hospodárenia v lesoch, pričom akosi zabúda, že tento spôsob sa na Slovensku dlhodobo uplatňuje, dôsledkom čoho je práve vyššie spomínaná zachovalosť lesných spoločenstiev.

Značka zodpovedného
obhospodarovania
lesov
FSC® C007478

Adresa: Šafárikova 71, 048 01 Rožňava; ; web: www.grzvn.eu
mob: +421 905 892 130 ; e-mail: gemerlesy@nextra.sk

Pán minister volá po zmenách v lesnom hospodárstve, avšak na zmeny v oblasti ochrany prírody akosi zabúda. Toto všetko je zarážajúce aj preto, že zmeny v lesnom hospodárstve predstavuje rezort, ktorý presadzuje zámery ochrany prírodných hodnôt Slovenska neutržateľným spôsobom. Spôsobom, ktorého cieľom nie je hľadanie systémového riešenia ochrany prírody, ale uplatňovanie zákazov a obmedzení vlastníkov nad rámec skutočnej potreby. Spôsobom maximalizácie rozsahu a intenzity obmedzení tradičných foriem obhospodarovania, často bez zohľadnenia dopadov na predmet ochrany.

Sme presvedčení, že pán minister v dobe, kedy volal po „zodpovednejšom zaobchádzaní so stromami“, nedisponoval komplexnými, dostatočnými a správnymi informáciami o tom, čo prezentuje, alebo bol a je pracovníkmi ministerstva nepravdivo a neodborne informovaný. Veď prvoradým záujmom vlastníka je svoj les zveľaďovať a zabezpečiť prosperitu a to nielen krátkodobo pre seba, ale aj pre svoje deti a v prípade lesa aj vnukov.

Vážený pán minister, práve z vyššie uvedených dôvodov sa Vás dovoľujeme informovať o nasledovných skutočnostiach.

Naši predkovia hospodárili v lesoch udržateľne a rozumne, s vedomím riadneho hospodára zodpovedného za svoje konanie. A ich potomkovia v tom pokračujú aj v súčasnosti. Lesnícke školstvo na svete vzniklo na našom území v Banskej Štiavnici a učili sa tam študenti z celej Európy. V tomto období si pripomíname 300-é výročie Márie Terézie - tej panovníčky, ktorá nielen vládla, ale založila aj základy starostlivosti o lesy a krajinu a jej obyvateľov.

Stáročia, a aj v súčasnosti, vlastníci lesov vrátane správcov lesných pozemkov vo vlastníctve štátu sa o lesy starajú takým spôsobom a v takom rozsahu, aby sa zachovala ich biologická rozmanitosť, odolnosť, produkčná a obnovná schopnosť, životnosť a schopnosť plniť funkcie lesov. Ako produkčné tak aj mimoprodukčné vrátane ekologických a spoločenských a v rámci týchto aj jednej z nich a to prírodoochranej funkcie. Nie jedinej, avšak jednej z viacerých. A nič nepoškodili, nezničili. Dôkazom je fakt, že sú zachovalé a krásne, vysoko hodnotné. Tieto lesy im dávali a dávajú robotu, živia ich. A vlastníci lesa, naši občania, nie sú primitívni obmedzenci, ktorí si zničia to, čo ich živí! Princíp udržateľnosti v hospodárení sa najjednoduchšie vysvetľuje na princípe hospodárenia v lese: „Vyrúbať môžeš len toľko, koľko ti prirastie.“

Zodpovednejšie zaobchádzanie so stromami

Vedenie GRZVNL požadovalo bezvýsledne o pracovné stretnutie rezort životného prostredia, na ktorom by kompetentne ponúklo návrh na „Národnú dohodu zmeny ochrany prírody na udržateľnú“. Na udržateľnú pri rešpektovaní trvalo udržateľného obhospodarovania lesov prostredníctvom programov starostlivosti o lesy, udržateľnú pri uplatňovaní pravidiel a zásad definovaných a schválených v programoch starostlivosti o chránené územia. Teda nie na základe pocitov, dojmov, či presadzovania osobných alebo úzko skupinových záujmov, ale na základe jasných pravidiel stanovených dokumentáciou ochrany prírody.

Lesy na Slovensku pokrývajú viac ako 2 mil. ha a predstavujú nenahraditeľný obnoviteľný zdroj plniaci celú škálu funkcií ako drevo produkčnú, tak aj nedrevného charakteru a to predovšetkým vďaka odbornej, trvalej a plánovitej starostlivosti o ne. Táto starostlivosť, postupy a metódy, sú uznávané na medzinárodnej úrovni najvyspelejšími krajinami disponujúcimi veľkým potenciálom lesov a Slovensko z hľadiska lesného hospodárstva patrí k lesnícky vyspelým krajinám.

Značka zodpovedného
obhospodarovania
lesov
FSC® C007478

Adresa: Šafárikova 71, 048 01 Rožňava; ; web: www.grzvn1.eu
mob: +421 905 892 130 ; e-mail: gemerlesy@nextra.sk

Ak rezort životného prostredia hovorí o „prístupoch pri spravovaní o lesoch“ ako o „ochranárskom“ a „lesníckom“, tak práve takéto členenie považujeme za veľmi nebezpečné a tendenčné predovšetkým z pohľadu schopnosti vytvárania podmienok pre plnenie všetkých požadovaných ekosystémových služieb odvodených priamo a nepriamo od lesa. Historicky budovaný prístup k manažmentu lesov vychádza zo zásady udržania schopnosti lesov plniť ekologické, spoločenské a produkčné funkcie lesov v intenciách trvalo udržateľného hospodárenia. Je neoddiskutovateľné, že starostlivosť o lesy musí byť a je orientovaná na uspokojenie požiadaviek súčasnej generácie a podmienok, kedy budú schopné trvalo plniť požiadavky budúcich generácií. A to pri rešpektovaní vyváženého plnenia sociálnych, environmentálnych a ekonomických aspektov rozvoja spoločnosti. Odborná starostlivosť o lesy je historicky budovaná a uplatňovaná plánovitým spôsobom, teda nie spôsobom svojvoľnosti a nerešpektovania demokratických pravidiel správania sa. Ak sa stretávame s hodnotením Slovenska ako krajiny s vysokou úrovňou lesného prostredia a jeho zachovalosti, ako výsledku činnosti mnohých generácií, až neuveriteľne infantilne vyznieva presadzovanie názorov tzv. „ochranárov“, ktorí sa tvária, že všetko, čím Slovensko disponuje v oblasti ochrany prírody, je výsledkom len ich činnosti za cca 15 (20) rokov. Počas týchto rokov prostredníctvom ochrany prírody si len a len zabezpečili svoje nemalé ekonomické záujmy. Ich vyjadrenia a požiadavky však zámerne nerešpektujú historické súvislosti hospodárenia vlastníkov lesa na Slovensku, ako jednej z rozhodujúcich podmienok zachovania tradičných foriem života vo vidieckej krajine. (Poznámka: štátne lesy hospodária len cca 90 rokov a v roku 1945 hopodárili len na cca 330 tisíc ha).

Za úplne nepravdivé, účelové a úmyselne zavádzajúce považujeme tvrdenie rezortu životného prostredia o tom, že súčasné lesné hospodárstvo na Slovensku nie je trvalo udržateľným nástrojom starostlivosti o naše lesy. Lesné hospodárstvo, ktorého existencia a fungovanie je základným nástrojom udržania rozvoja vidieka a tradičných foriem hospodárenia, nemožno zneužívať ako nástroj na uspokojovanie požiadaviek vybraných záujmových skupín a tieto záujmy povyšovať nad záujmy stabilizácie a udržateľného rozvoja vidieckej krajiny. Ľudia na slovenskom vidieku a vlastníci lesov sa musia vyrovnávať s mnohými obmedzeniami a požiadavkami, ktoré v záujme plnenia funkcií lesov, ako verejnoprospešného záujmu, musia rešpektovať a rešpektujú. Alebo niekto považuje za úplne nepodstatné, že pri starostlivosti o svoj majetok musia zabezpečiť, aby ich lesy plnili funkciu pôdoochrannú, vodoochrannú, klimatickú, zdravotnú, kultúrnu, rekreačnú či prírodoochrannú? Nepáči sa nám, že občania Slovenska majú právo využívania lesov verejnosťou? Máli sa nám, že v podstate ktokoľvek môže chodiť do lesa a čerpať z jeho nenahraditeľných funkcií? A že pri tom všetkom výrazne vstupujeme a obmedzujeme vlastnícke práva a oprávnenia vlastníkov a správcov? Prišiel čas, kedy si to všetci musíme uvedomiť. Tak, ako si uvedomujeme, že za nákup v obchode treba zaplatiť, tak si musíme uvedomiť, že aj vlastníci a správcovia lesov robia všetko preto, aby sme mohli využívať funkcie lesov v celej svojej rozmanitosti a že to niečo stojí.

Od pána ministra oprávnené očakávame, že hodnoverne uverejní informáciu, v ktorých lesnícky vyspelých západných štátoch Európy si dovoľia to, čo ním a jeho predchodcami riadený rezort životného prostredia prostredníctvom ochrany prírody na Slovensku – obmedziť vlastnícke práva bez súhlasu vlastníka a bez vopred zaplatenej refundácie majetkových strát.

Je absurdné a neprijateľné, keď niekto kritizuje slovenské lesníctvo za to, že jeho snahou je minimalizácia negatívnych dopadov pôsobenia škodlivých činiteľov - či už vetra, snehu alebo človeka. Je prinajmenšom neuvážené a nedostatočne predvídavé uplatňovať a presadzovať ochranu procesov (bezzásahovosť) pred aktívnou ochranou, teda ochranou

Značka zodpovedného
obhospodarovania
lesov
FSC® C007478

Adresa: Šafárikova 71, 048 01 Rožňava; ; web: www.grzynl.eu
mob: +421 905 892 130 ; e-mail: gemerlesy@nextra.sk

chrániacou to, čo je vzácne a čo ochranu vyžaduje. A ak sa ktokoľvek dá odfotiť vo Vysokých Tatrách s pozadím Tichej doliny či Kôprovej doliny, musí si uvedomiť, že stav, ktorý tam momentálne je, je stavom bez tatranských čučoriedkových lesov, stavom s chradnúcimi limbovými lesnými porastmi, stavom bez posledných zvyškov tatranských smrekových pralesov. Stavom, ktorý je dôsledkom uplatňovania bezzásadového režimu zakazujúceho vykonávanie akýchkoľvek opatrení na zabránenie negatívneho pôsobenia škodlivých činiteľov v lesoch, dokonca zakazujúceho aj vykonanie opatrení na zabránenie deštruktívnych procesov smerujúcich k zániku predmetu ochrany. Kto a kedy bude zodpovedať za škody, ktoré vznikli štátu, súkromným vlastníkom lesov a všetkým občanom Slovenska za to, že dnes už Tatry nie sú klimatickými kúpeľmi? Ako si vysvetliť, že tí, ktorí dnes upozorňujú na dôležitosť protipovodňovej ochrany, neumožnili vyčistenie korýt potokov od popadaných stromov po vetrovej kalamite na Podbanskom, Štrbskom plese, Vyšných Hágoch, Smokovcoch či Tatranských Matliaroch? Neuvedomuje si tu nikto fakt, že práve zatarasenie potokov akýmikoľvek prekážkami je prvým predpokladom pre vybreženie vody z koryta a následné záplavy? Zdá sa, že nie. Skôr vadí nový les, ktorý vzniká rukou človeka s cieľom plnenia funkcií pre všetkých, teda pre verejnosť, vlastníkov a prírodu. Cieľom ochrany prírody nemôže byť chrániť prírodu samu pre seba, ale chrániť prírodu tak, aby sa zachovalo prírodné dedičstvo a zároveň zabezpečilo vyvážené plnenie sociálnych, environmentálnych a ekonomických aspektov rozvoja, teda trvalo udržateľného rozvoja slovenského vidieka.

Z vystúpenia ministra životného prostredia je vidno, že viaceré údaje, ktoré mu boli poskytnuté, sú tendenčné a pán minister sa ani neunúval si ich overiť. Veď hovoriť o tom, ako treba „posilniť“ pozíciu štátnych ochranárov pri schvaľovaní programov starostlivosti o lesy“ môže len niekto, kto buď nedisponuje dostatočnými informáciami, alebo tieto sú mu zamlčané a nepozná postupy vyhotovovania a schvaľovania programov starostlivosti o les. Orgány štátnej ochrany prírody a krajiny majú v celom procese nadštandardné postavenie, neporovnateľne väčšie ako vlastníci lesa.

Majú právo zúčastňovať sa prieskumov vykonávaných pred samotným vyhotovením programov starostlivosti o lesy, záväznými stanoviskami uplatňujú svoje pripomienky a požiadavky a pred schválením opätovne záväzným vyjadrením kontrolujú spôsob a zapracovanie svojich požiadaviek. Prečo kompetentní na rezorte životného prostredia nevedia a nevidia, že orgány štátnej správy ochrany prírody navrhujú opatrenia, ktoré nemajú žiadnu väzbu na programy starostlivosti o chránené územia? Asi preto, lebo tieto v drvivej väčšine prípadov chýbajú, alebo preto, lebo tento stav im vyhovuje v presadzovaní neodborných a osobných záujmov. Prečo v mnohých prípadoch orgány štátnej správy preberajú vyjadrenia štátnej ochrany prírody a mimovládnych ochranárskych združení, ktoré vo väčšine prípadov nedisponujú vlastníckymi právami k dotknutým lesným pozemkom, bez toho, aby tieto boli v súlade s programami starostlivosti o chránené územia? Sme presvedčení že je to z toho dôvodu, že presadzovanie mnohých neopodstatnených a neodôvodniteľných požiadaviek má za cieľ potvrdiť oprávnenosť existencie subjektov, ktoré ich navrhujú. A tieto subjekty majú z toho nikým nekontrolovaný finančný osoh. Však toto ich živí a veľmi dobre.

Kto má záujem na presadzovaní bezzásadovosti? Vlastníci určite nie, podobne ako aj vlastníci všade okolo vo vyspelých demokraciách, ak v dôsledku pôsobenia škodlivých činiteľov v lesoch dôjde k poškodeniu lesa, chcú zhodnotiť to, čo les dáva a vytvoriť podmienky na obnovu jeho potenciálu. To však neznamená, že nechcú rešpektovať „bezzásadovosť“ tam, kde to má zmysel a opodstatnenie. Podobne ako u nás, nechcú rešpektovať ochranu procesov vedúcich k deštrukcii a rozvratu prostredia.

Značka zodpovedného
obhospodarovania
lesov
FSC® C007478

Adresa: Šafárikova 71, 048 01 Rožňava; ; web: www.grzvn1.eu
mob: +421 905 892 130; e-mail: gemerlesy@nextra.sk

Všetky lesy na Slovensku sú obhospodarované podľa dokumentácie ochrany prírody, podľa programov starostlivosti o les. Takéto niečo neexistuje vo viacerých štátoch EÚ. Znie to ako paradox, ale manažmentové opatrenia ochrany prírody sú, na rozdiel od starostlivosti o lesy, uplatňované bez toho, aby mali oporu v programoch starostlivosti o chránené územia, nakoľko tieto, ako sme uviedli vyššie, neexistujú. Ako si má občan Slovenskej republiky vysvetliť prakticky úplnú absenciu tejto dokumentácie ochrany prírody? Prečo nie sú vypracované stovky programov starostlivosti o maloplošné chránené územia, prečo nie sú vypracované programy starostlivosti o chránené vtáčíe územia? A čo doteraz robili tí, pre ktorých je najjednoduchšie dať príkaz na „ochrannú“ likvidáciu? Prečo ochrana prírody takýmto spôsobom uvádza vlastníkov a správcov pozemkov v chránených územiach do neistoty, keď z titulu absencie programov starostlivosti o chránené územia nevedia a nemôžu vedieť podrobnosti o časovej a územnej pôsobnosti mnohých obmedzení? Tieto relevantné skutočnosti akosi ustupujú do úzadia, ich dôležitosť sa vyzdvihuje len vtedy, keď je možné čerpať prostriedky z rôznych zdrojov, predovšetkým z nenárokovateľných zdrojov financovania ochrany prírody. Máme dojem, že práve to je dôkazom, že ide len a len o peniaze a nie o prírodu. Ak však chceme prírodu chrániť reálne, musí byť vytvorený stabilný a udržateľný systém finančného zabezpečenia uplatňovania ochrany prírody a krajiny. Zdroje EÚ sú síce vítaným príspevkom, ale nie sú systémovým riešením financovania ochrany prírody na Slovensku.

Vlastníci lesa oprávnené žiadajú ministra životného prostredia **“Zmeňme ochranu prírody na udržateľnú, s jasnými pravidlami, nástrojmi jej uplatňovania, aktívnym prístupom a predovšetkým spoluprácou s vlastníkami, správcami a obhospodarovateľmi pozemkov v chránených územiach”**. Vieme, že sme schopní Vám plnohodnotne byť nápomocní. Riešte poradenstvo vlastníkom lesov a nie najmä byrokratické komplikovanie života, ktoré spôsobuje aj nezáujem o takýto majetok a potom dochádza v niektorých prípadoch aj k jeho krátkodobému zneužitiu. Dôkazom toho je, že doteraz žiadne lesy vlastníci si nezničili, dokázali to aj v minulosti bez samozvaných bezzemkov “ochranárov”.

Ing. Ján Lach
predseda VV GRZVNL

Značka zodpovedného
obhospodarovania
lesov
FSC® C007478

Adresa: Šafárikova 71, 048 01 Rožňava; ; web: www.grzvn.eu
mob: +421 905 892 130 ; e-mail: gemerlesy@nextra.sk